

فرا تر از اطلاعات

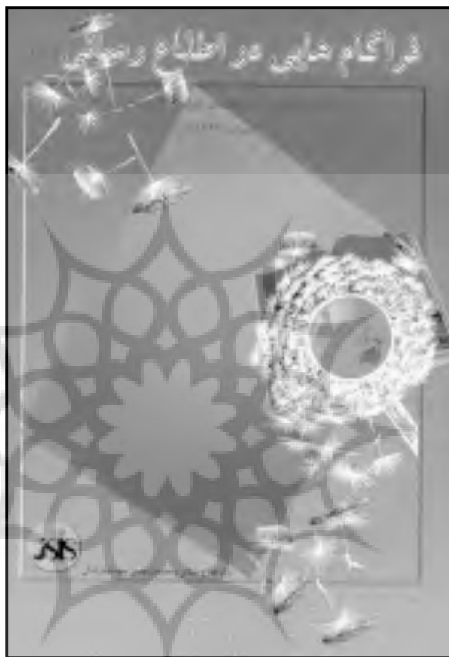
○ داریوش مطلبی

آشنا به حساب می‌آید، اما این منابع را می‌توان یک ابزار برای کتابداران به حساب آورد. چالشی که پژوهشگران، مبتکران، و نیز کتابداران با آن روبرویند آن است که نظامی کارآمد برای حرکت در بزرگراه اطلاعاتی فراهم کنند.

مقاله سوم: سیستم‌های هوشمند، جستجوهای هوشمند: مقاله حاضر به بررسی بازیابی اطلاعات در روی وب جهان گستر می‌پردازد و سایت‌هایی چون یاهو (Yahoo)، اینفوسیک (Infoseek)، اکسایت (Exeite) و آلتاویستا (Altavista) که با موتورهای جستجو و سیستم‌های نمایه‌سازی، فرآیند راهبری را آسان می‌سازند مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌دهد و نقاط ضعف و قوت آنها را در کاوش وب بررسی می‌کند و با چند اظهار نظر دربارهٔ وضعیت فعلی امور و پیش‌بینی‌هایی در آینده پایان می‌یابد.

مقاله چهارم: توسعه پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته در ژاپن و دورنمای آن در آسیا: در این مقاله مؤلف به آخرین تحولات بازار، خط مشی‌های ترویجی دولت ژاپن و اقدامات صنایع خصوصی در امر خدمات پایگاه‌های اطلاعاتی پیوسته، از نیمه دوم دهه ۷۰ میلادی به صورت مختصر می‌پردازد. این کوشش‌ها و اقدامات به صورت مشترک باعث شده‌اند که فعالیت بازار خدمات پایگاه‌های اطلاعات پیوسته سالانه به ۳۰ میلیارد دلار برسد. به طور تقریبی یک سوم از این بازار را خدمات پیوسته غربی تشکیل می‌دهد. مباحث مطرح شده در مقاله حاضر عبارتست از: سال رشد بازار خدمات پیوسته در ژاپن، اشباع و نوسازی خدمات پایگاه‌های اطلاعاتی از اوایل دهه ۹۰ میلادی، گرایش جدید در کشورهای آسیایی (کره، تایوان، سنگاپور و تایلند).

مقاله پنجم: آگاهی‌رسانی جاری الکترونیکی در محیط جمعی: اخبار موثق و بهنگام شرکت‌ها و صنایع در محیط رقابتی تجاری کنونی، مهم و حیاتی است. بخش مختلف اطلاع‌رسانی به طور سنتی در ارائه خدمات آگاهی‌رسانی جاری (CAS) به منظور در اختیار گذاشتن اطلاعات مورد نیاز، ایفای نقش کرده‌اند. پیشرفت‌های فن‌آوری از قبیل نرم‌افزار گروهی و فن‌آوری و... عرصه‌های جدیدی را برای تحویل مستقیم به کاربر نهایی و بر روی میز او گشوده است. این پیشرفت‌ها به این معنا است که فراهم‌کنندگان اطلاعات، نوع جدیدی از خدمات

همچنین نخستین مراحل خودکار سازی کتابخانه مثل امانت بین کتابخانه‌ای، سفارش کتاب، استفاده از فهرست همگانی پیوسته... و نیز مقاومت کاربران و کتابداران در مقابل فن‌آوری جدید و در نهایت سازگاری با آن را مورد بحث قرار می‌گیرند.

مقاله دوم: متخصصان اطلاعاتی به منزله عناصر هوشمند: در این بخش به برخی از پیشرفت‌های بسیار جالب کتابخانه‌های الکترونیکی در دو قاره آمریکا و اروپا و نقش متخصصان اطلاع‌رسانی در این حوزه می‌پردازد. این پیشرفت‌ها در زمینه منابع چندرسانه‌ای، فرارسانه‌ای، محیط رابط کاربر و سایر جنبه‌های یکپارچه کردن کتابخانه‌های پراکنده است و در عین حال نشان می‌دهد که در نتیجه این تحولات، روش‌های پژوهش نیز در حال دگرگونی‌اند. لازم است متخصصان اطلاع‌رسانی به این تحولات به منزله مجموعه‌ای غنی از منابع و فنون جدید دسترسی به اطلاعات بنگرند. در عین حال اگر قرار است آن‌ها نقش مفیدی در استفاده از منابع داشته باشند باید به طور مداوم از فنون و منابع جدید آگاه شوند. واسطه‌های هوشمند اطلاعاتی شروع به تقلید برخی از وظایف همچون آگاهی‌رسانی جاری کرده‌اند که برای کتابداران وظیفه‌ای

○ فراگام‌هایی در اطلاع‌رسانی (۳)

○ به کوشش: حمید محسنی و احمد یوسفی

○ مرکز اطلاع‌رسانی و خدمات علمی جهاد سازندگی

توسعه روزافزون و سریع فن‌آوری‌های اطلاع‌رسانی، فرآیند اطلاع‌رسانی را با تغییرات و انقلابی شگرف مواجه ساخته است. «اطلاعات مناسب، برای جویندگان مناسب و در زمان مناسب» شعاری اساسی است که کتابداران و اطلاع‌رسانان با بهره‌گیری از این فن‌آوری‌ها به آن عینیت بیشتری بخشیده‌اند. هرچند استفاده از این فن‌آوری‌ها بسیاری از مشکلات مربوط به ذخیره، پردازش و اشاعه اطلاعات را حل نموده و کیفیت دسترسی به اطلاعات را متحول نموده است، ولی مسایل و مشکلات جدیدی نیز برای کتابخانه‌ها و مراکز اطلاع‌رسانی به وجود آورده است، که همواره موجب دغدغه خاطر کتابداران و اطلاع‌رسانان می‌باشد.

کتاب حاضر گزیدهٔ مقالات ارائه شده در «کنفرانس بین‌المللی اطلاع‌رسانی پیوسته» که هر ساله در کشور انگلستان برگزار می‌گردد، است، که به بررسی چالش‌های موجود در زمینه اطلاع‌رسانی پیوسته می‌پردازد و در آن محققان و دانشمندان سراسر دنیا آخرین یافته‌های علمی در این زمینه را ارائه می‌کنند، همانطور که در مقدمه کتاب آمده است در این کتاب گردآورنده سعی کرده، مقالاتی که بیشتر با کشور ایران مرتبط است را انتخاب کند.

در این فرصت نگارنده سعی دارد اکثر مطالب را از خود کتاب وام بگیرد چون بر این اعتقاد است که گزیده مطالب خود کتاب بهترین معرف آن است. کتاب حاضر مشتمل بر هفده مقاله است که توسط متخصصان و مترجمان خوب حوزه کتابداری چون حمید محسنی، دکتر اسدالله آزاد، دکتر رحمت‌الله فتاحی، احمد یوسفی، علی مزینانی و... ترجمه شده‌اند.

مقاله نخست: چگونه استفاده‌کنندگان از کتابخانه، خود را با نقش‌های متغیر، سازگار می‌کنند؟ تجربه یک کتابخانه پزشکی که windows NT را به عنوان خادم کتابخانه به کار می‌گیرد و کاربردهایی نظیر پایگاه علوم KR، فهرست همگانی پیوسته را راه‌اندازی می‌کند و تأثیر آن بر کاربران نهایی، از نظر کاربرد روش‌های نوین بازیابی، منابع و فنون اشاعه و بهبود کارایی و هزینه، اثر بخشی و

ناپایدگی بهره‌نهایی پرسش نمی‌کنند، اما به نظر می‌رسد جمع قلیلی دربارهٔ پیامدهای آن تردید می‌کنند. این مقاله تأثیر سه گروه از بهره‌گیران نهایی بر حرفه اطلاع‌رسانی را بررسی می‌کند و به آنچه که آینده در خود دارد می‌پردازد. مقاله هشتم: ارزش افزوده در انتشارات الکترونیکی: انتشارات الکترونیکی، چه بر روی دیسکت، دیسک فشرده، یا اینترنت (علاوه بر بسیاری از انتشارات غیررسمی در اینترنت) در حال هجوم به بازار نشر هستند. برخی از این انتشارات، مختص استفاده در محیط الکترونیکی تولید می‌شوند و بسیاری دیگر در واقع تبدیل مطالب (چاپی) موجود به قالب‌های الکترونیکی هستند.

در مقاله حاضر مؤلف برخی از فرآیندهایی که از طریق آنها می‌توان ارزش انتشارات الکترونیکی را اضافه کرد مورد بحث و بررسی قرار می‌دهد. راه‌های مختلفی که برای افزودن ارزش انتشارات الکترونیکی وجود دارد عبارت می‌داند از: افزودن رسانه‌های مختلف نظیر گرافیک، صوت، انیمیشن و ویدیو، گنجانیدن آزمون‌ها، بازی‌ها و گردش‌های هدایت شده - ترکیب تعدادی از انتشارات الکترونیکی با هم - استفاده از روش‌های پیچیده دسترسی به اطلاعات از طریق ساختاردهی سلسله مراتبی، امکانات راهبری^۲ و فرایبوندی - استفاده از تسهیلات پیچیده جستجوی متن کامل.

مقاله نهم: برخی از ویژگی‌های توزیع پایگاه‌های اطلاعاتی تخصصی بر روی دیسک فشرده در بازار اطلاعات روسیه مقاله حاضر تجربه عملی در توزیع پایگاه‌های اطلاعات تخصصی بر روی دیسک فشرده در بازار [اطلاعات] روسیه و برخی از ویژگی‌های مهم آن را توصیف و تحلیل می‌نماید. این ویژگی‌ها را قوانین جدید روسیه، مقررات نظارت مالی و خاص بودن وضعیت اقتصادی این کشور تعیین می‌کنند. این ویژگی‌ها به طور خاص عبارتند از: وضوح نیازهای اطلاعاتی فعلی مصرف‌کنندگان نهایی روسیه؛ نیازهای مشخص توزیع‌کنندگان محصولات دیسک فشرده؛ شکل غیراستاندارد در پرداخت بهای محصولات دیسک فشرده؛ و برخی ویژگی دیگر. در این بررسی چند پیشنهاد عملی ارائه شده که باید در برنامه‌ریزی خط مشی بازرگانی مدنظر قرار گیرند.

مقاله دهم: بیست سال آموزش در کاوش درونخطی: تلفیق اینترنت با برنامه تدریس: این مقاله دربارهٔ تأثیری که اینترنت بر شیوه آموزش کاوش درونخطی وارد بحث می‌کند. رهنمودهایی مانند راه‌ها و وسایل تلفیق این تغییرات با دوره‌های کاوش درونخطی مراکز - مثل مبنای کاوش اینترنت، بررسی و ارزیابی موتورهای کاوش موجود در وب، مبنای زبان نشانگذاری فرامتن (HTML) اصول و شیوه‌های طراحی صفحات داخلی وب، و ارائه خدمات اطلاعاتی که از طریق اینترنت به کارکنان مؤسسات علمی

حجم پایگاه داده‌ها، مشکلات بازایی اطلاعات نیز افزایش می‌یابد و توجه متخصصان را بیشتر به خود معطوف می‌دارد. در این مقاله به سیستم کاوش «دی.آر.لینک»^۳ (بازایی مدرک از طریق دانش زبان‌شناسی)، نحوه عمل، کاربردهای ویژه «دی.آر.لینک» و مزایای این سیستم پرداخته شده است.

مقاله هفتم: هجوم چندباره بهره‌گیران نهایی: از هنگام ظهور اولین خدمات درونخطی در اوایل دهه ۱۹۸۰، کاوس بهره‌گیر نهایی، حرفه اطلاع‌رسانی را نگران کرده است. در طول دهه ۱۹۸۰، این حرفه همواره برآیند بهره‌نهایی را مورد بحث قرار داده است - جمعی در اصل حصول بهره‌نهایی تردید می‌کردند و جمعی دیگر پایان همه چیز را پیش‌بینی نمودند.

از آن زمان تا به حال، همراه با جریان دیسک‌های نوری، پایگاه‌هایی چون Nexis، Textline، FTPPropile پدیدار شده‌اند و به تازگی نیز شاهد آنها در اینترنت بوده‌ایم. دیگر هیچ کسی درباره پایدگی یا

آگاهی‌رسانی جاری را تولید می‌کنند که به خدمات هشداردهنده مشهورند و هر روزه به طور خودکار، اخبار را از صافی می‌گذرانند و اخبار مورد نظر کاربران نهایی را بر روی رایانه آنها ضبط می‌کنند.

مقاله حاضر تغییراتی که در تدارک خدمات آگاهی‌رسانی جاری از طریق ملاحظه نتایج مقدماتی و یافته‌های تحقیق در یک طرح آزمایشی خدمات آگاهی‌رسانی جاری در KPMG^۴ اتفاق افتاده بررسی می‌نماید. مطالبی چون توسعه سیستم‌های آگاهی‌رسانی جاری (اصول و خدمات آگاهی‌رسانی جاری، تأثیر فن‌آوری اطلاعات بر آگاهی‌رسانی جاری، یادگیری در سازمان‌ها، KPMG و آگاهی‌رسانی جاری، مسیر آتی خدمات آزمایشی آگاهی‌رسانی جاری)، مرحله تحویل مدرک مطرح شده است.

مقاله ششم: فن‌آوری‌ها و میانجی‌های نوین کاوش: کتابداران و متخصصان اطلاع‌رسانی دائم در حال یافتن نظام‌های جدید بازایی اطلاعات هستند که با رشد تعداد و

«اطلاعات مناسب،

برای جویندگان مناسب و در زمان مناسب» شعاری اساسی است که کتابداران و اطلاع رسانیان با بهره گیری از این فن آوری ها به آن عینیت بیشتری بخشیده اند

برای نشر الکترونیکی: قیمت گذاری اطلاعات الکترونیکی عنصری اساسی برای موفقیت آن در بازار است. از وقتی که اطلاعات الکترونیکی به بازار آمد از الگوهای متفاوتی برای قیمت گذاری خدمات اطلاعاتی استفاده شده است. این مقاله برای بحث درباره مسایل قیمت گذاری، تاریخچه ای از آن را ارائه می کند. چالش های خاص قیمت گذاری ثابت^۱ که امروزه عموماً مورد استفاده قرار می گیرند را معرفی می کند و چندین نمونه از رویکردهای جدید قیمت گذاری را که با پیشرفت های فن آوری امکان پذیر شده بررسی می کند. مقاله هفدهم: اطلاعات علمی و فن آوری پیوسته در نیجریه دورنماها و احتمالات مقاله حاضر به مشکلات موجود برای اشتراک اطلاعات و استفاده از اینترنت و فن آوری پیوسته که در کشور نیجریه می پردازد نیاز دانشگاه ها، مراکز علمی و مؤسسات تحقیقاتی به استفاده از اطلاعات موجود در روی اینترنت بسیار بالاست ولی مؤسسات و دانشگاه های بسیار کمی از این فن آوری استفاده می کنند و تنها موسساتی امکان استفاده از اینترنت را دارند که مورد حمایت سازمان های بین المللی قرار گرفته اند.

خطوط تلفن در نیجریه از جهت کمی و کیفی نامناسب است. خطوط تلفن در حال رقومی شدن هستند. اما هنوز خط داده عمومی^۲ مجهز به امکانات راه گزینی بسته ای^۳ وجود ندارد تا اطلاعات پیوسته را به قیمت ارزان و قابل دسترسی در اختیار محققان قرار دهد. دسترسی تلفنی به اینترنت هنوز امکان پذیر نیست و این امر از طریق خدمات دهندگان خارج از کشور انجام می پذیرد.

پی نوشت ها:

۱. شرکت بین المللی از حسابداران و مدیران Y.D.R.Link (DocumentRetrivalThorghLinguist knowledge)
۳. Navigation
۴. Password
۵. Authentication
۶. ID (Identification)
۷. Access Consolidation
۸. fixed pricing
۹. Public - switch data lines
۱۰. Packet switching

دفتر امور خارجه و مشترک المنافع در لندن پایان می یابد. مقاله چهاردهم: مدیریت منابع الکترونیک: صفحات الکترونیک کتابخانه و اصول مجموعه سازی: متخصصان اطلاع رسانی، که حرفه آنها بر خدمات کتابخانه ای مبتنی بوده، با روند مجموعه سازی و کاربرد آن آشنا هستند. کسانی که اکنون درگیر ساختن صفحات وب کتابخانه ها هستند، به منظور تأمین دسترسی استفاده کنندگان به منابع موجود در اینترنت به عنوان مکمل برای منابع فیزیکی موجود در مجموعه هر کتابخانه، ممکن است تصمیماتی درباره تدوین سیاست های خاص مجموعه سازی در رابطه با مدیریت صفحات وب اتخاذ نمایند. اولویت هایی که در مورد سیاست مجموعه سازی صفحات وب و نیز در مورد افراد دخیل در برنامه ریزی و اجرای آن در نظر گرفته می شود، متفاوت از سیاست های مجموعه سازی برای منابع سنتی (چاپی) است. این امر موجب نگرانی نسبت به ارائه خدمات مناسب با نیازهای اطلاعاتی کنونی و آینده استفاده کنندگان می شود.

مقاله پانزدهم: نشر الکترونیکی و توسعه مجموعه؛ دیدگاه یک کارگزار اشتراک: جایگزینی دسترسی به اطلاعات رقومی به جای مالکیت منابع اطلاعاتی نااطمینانی های جدیدی را در ارتباط با سیستم های تحویل، هزینه ها و ثبات مجموعه به وجود آورده است. نشر الکترونیکی وظایف جدیدی برای ناشران و کتابخانه ها طلب می کند، وظایفی که ممکن است انجام آن ها از کارگزاران اشتراک بهتر برآید. موضوعات تجاری از قبیل مدیریت دسترسی موانعی برای استفاده وسیع تر از نشر الکترونیکی هستند، تقاضای مدیریت کلمه های عبور^۴ و تأیید اعتبار^۵ شبیه دردرس های سفارش، تجدید اشتراک و پرداخت هزینه هر اشتراک دیگری است. تأیید اصالت نشانی تهیه کنندگان اطلاعات و کنترل دسترسی گذر واژه / شناسایی^۶ کاربر بارزتر است. در این مقاله یکپارچه سازی دسترسی^۷ به عنوان روش منسجم پیشنهاد شده است.

مقاله شانزدهم: ایجاد الگوهای جدید قیمت گذاری

ارائه می شود.

مقاله یازدهم: ایجاد خدمات برای کتابخانه رقومی: اصطلاحات «کتابخانه مجازی»، «کتابخانه رقومی»، «کتابخانه الکترونیکی» در دهه اخیر توجه پژوهشگران کتابداران حرفه ای و کاربران اطلاعات را به خود جلب کرده است. با تغییر قرن، تلاقی منابع در حال انفجار داده ها گسترده قابلیت فنی و نیز محدودیت مالی و زمانی، به سرعت این مفاهیم را از حالت اکتشاف به عرصه اجرا و عمل درخواهد آورد.

این مقاله برای دوباره سازی تعامل میان کتابدار مرجع و مشتری به عنوان «الگوی رفتاری» پیشنهاد می کند که استفاده از نرم افزار و محتوای الکترونیکی منظر قرار گیرد تا خدمات ارزشمند «پژوهشگر [منابع] رقومی» تنظیم و ارائه شود. این خدمات می توانند شکاف بنیادین میان حالت بالقوه و بالفعل کتابخانه های رقومی را پر کنند. مباحث مطرح شده در این مقاله عبارتند از: شناخت کتابخانه رقومی، گذار از انتشارات محوری به موضوع محوری، اینترنت و شبکه جهانی وب، ضرورت وجود پژوهشگر [منابع] رقومی، استلزاماتی برای ارائه دهندگان خدمات.

مقاله دوازدهم: آینده آموزش و تعلیم پیوسته: حال و هوای آموزش عالی در سال های اخیر به نحو شگفت آوری تغییر کرده، در حال حاضر رقابت آشکاری بین دانشگاه ها حاکم است. رقابتی که همراه با تردید، در کنار روحیه سنتی دانشگاهی قرار گرفته، نزول سرمایه گذاری رقابت آشکار، فضا را برای توسعه روش های تدریس و یادگیری باور نموده و این امر می تواند به بازار وسیع تری منتهی شود و مستلزم لوازم پرهزینه ای مانند مدرس و کلاس درس نیز نیست. ما در حال حاضر شاهد ظهور دانشگاه مجازی هستیم استفاده از اطلاعات بدون محدودیت زمانی و مکانی. مطالب مطرح شده در این مقاله رشد اینترنت، ایجاد شاهره آموزش، آینده چه چیزی در برخواهد داشت؟ تغییرات در دانشگاه ها، انتخاب واحدها در بیش از یک محل در دانشگاه مجازی در نتیجه افزایش انتخاب دانشجو، اداره امور و ارزیابی خودکار و تغییر در نقش مدرس هستند.

مقاله سیزدهم: واسطه زدایی: اغتشاش یا نظم؟ اصطلاح واسطه زدایی برای توصیف روند یافتن اطلاعات توسط کاربر نهایی بدون نیاز به شخص ثالث ابداع شده است. پیشرفت های نوین در فنون بازاریابی و اشاعه [اطلاعات] باعث شده که کاربر نهایی بتواند مهارت های اولیه لازم برای کاوش در هزاران پایگاه اطلاعاتی موجود را فراگیرد، به منظور غلبه بر چالش فن آوری های نو، ضروری است که متخصص اطلاع رسانی فعال تر شود و به ارزش محصول نهایی بیفزاید. در حقیقت واسطه زدایی به عنوان یک نظم عمل می کند و نه اغتشاش.

این مقاله با مطالعه موردی اقدامات جاری در کتابخانه